

La influència de Carlyle assolí el seu punt màxim durant els primers anys del segle, i no s'hi troben coincidències significants en els llibres centrals, *El sentimiento trágico* (1912) o *La agonía del cristianismo* (1925). Aquesta influència, no obstant, no s'esgotava mai completament — Don Miguel tornà a pensar en Carlyle en la vellesa — i Claveria prova plenament que constitueix un element essencial en el *makeup* — l'expressió és de Claveria — d'Unamuno.

És impossible de lloar massa l'erudició d'aquest llibre. Claveria maneja una extensíssima bibliografia internacional que dona gust de trobar en un llibre espanyol. Proporciona un enorme feix de notes, detallades, acurades i exactes. Les seves referències a Carlyle i a Flaubert contribueixen a l'avaluació d'aquests autors, així com a la d'Unamuno. L'erudit espanyol està igualment al corrent de la crítica més recent de figures esmentades de passada, com Byron, Milton o Dant, i penetra en els misteris de la crítica literàrio-filosòfica alemanya moderna. He pogut trobar només una errada: a la pàg. 22 diu que *Sobre el marasmo actual de España* fou «escrito no mucho más tarde de 1895 y, en todo caso, antes de 1902». Com a part d'*En torno al casticismo* fou publicat a la «España moderna» l'any 1895.

Geoffrey W. RIBBANS

DÁMASO ALONSO: *Poetas Españoles Contemporáneos*. Madrid, Editorial Gredos, [1952]. 448 pàgs. + 14 retrats. (BRH, II/6.)

Dámaso Alonso ha recollit en un sol volum diversos assaigs, conferències i apreciacions sobre la poesia castellana moderna publicats anteriorment en revistes o en algun altre llibre. En un pròleg explica que aquest treball no és pas un estudi metòdic del tema, sinó una obra d'entusiasme personal; així mateix, hi manquen figures essencials, com Juan Ramón Jiménez, dels quals l'autor no ha tingut ocasió d'ocupar-se, i d'altres, com Antonio Machado, només n'és estudiat un aspecte menor. El llibre conté també, arbitràriament, una breu evocació de Gabriel Miró, com a poeta en prosa, i sis traduccions de Hopkins, incloses pel caprici, ingènuament admès, de l'autor.

Els estudis varien molt en qualitat; alguns són senzillament testimonis d'admiració o de filiació literària, com l'homenatge a Pedro Salinas, escrit poc abans de la mort d'aquest, o la descripció anecdòtica de la seva pròpia generació poètica (1920-36); i algunes de les seccions dedicades a poetes de la postguerra em semblen massa elogioses. Al meu parer, l'article més feble és el que parla de García Lorca, exemple d'una teoria històrico-literària força dubtosa («Surgió porque sí, porque tenía que ser, tenía que cumplirse la ley de nuestro destino: España se había expresado una vez más»). D'una categoria ben superior són el famós assaig sobre Bécquer, la fina anàlisi de les primeres poesies d'Antonio Machado, i, sobretot, l'excel·lent judici de la poesia, conceptual i vital a la vegada, de Jorge Guillén: en aquests articles un característic lirisme d'expressió va perfectament ajustat amb un agut sentit crític.

Acabat el llibre, el lector resta una mica decebut. Un gran crític que podria haver-nos donat una interessantíssima interpretació de tota la poesia espanyola contemporània, s'ha limitat a publicar una obra que no passa d'ésser una refosa d'estudis anteriors. L'única cosa nova, i que és veritablement estimulant, és de considerar, com ho fa en el pròleg, Bécquer i no pas Rubén

Darió, com el punt d'on arrenca la lírica actual. És de desitjar, doncs, que en una altra ocasió Dámaso Alonso ens ofereixi la seva visió íntegra i personal d'una època poètica que poès coneixen com ell. L'edició, com totes les de Gredos, és impecable i inclou interessants fotografies dels poetes tractats.

Geoffrey W. RIBBANS

JOAQUIM CARRERAS I ARTAU : *L'epistolari d'Arnau de Vilanova*. Barcelona, IEC, 1950. 28 pàgs. («Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica», X.) — *Del epistolario espiritual de Arnaldo de Vilanova*. Barcelona 1948. 32 pàgs. («Estudios Franciscanos», XLIX.) — *Arnaldo de Vilanova, apologista antijudaico*. Madrid 1947. 14 pàgs. («Sefarad», VII.) — *La «Allocutio super Tetragrammaton» de Arnaldo de Vilanova*. Madrid 1949. 32 pàgs. («Sefarad», IX.) — *La polémica gerundense sobre el Anticristo entre Arnau de Vilanova y los dominicos*. Gerona 1950. 58 pàgs. («Anales del Instituto de Estudios Gerundenses», V.) — *Arnau de Vilanova et les mouvements mystiques du Midi de la France*. Paris 1948. 6 pàgs. («Revue de Synthèse», LXIV.)

En l'actual desenvolupament dels estudis arnaldians el Prof. Joaquim Carreras i Artau ocupa un lloc preeminent. Ara, en aquesta recensió, apleguem els seus estudis sobre Arnau de Vilanova apareguts des de l'any 1947, data dels seus magnífics pròlegs a les *Obres catalanes* del metge-reformista, que foren ja recensionats als *ER* (I, 251-254). El primer i el darrer d'aquests sis treballs abracen els dos períodes de la vida d'Arnau com a escriptor espiritual, l'anterior i el posterior a l'any 1305, en què l'ideal de reforma espiritualística comença ja a predominar sobre les elucubracions escatològiques. Els altres quatre resten emmarcats en la primera etapa.

I. — El Sr. Carreras destria acuradament l'epistolari d'Arnau de Vilanova — conjunt de lletres en el sentit més estricte del mot — d'altres peces breus — tractats i documents no epistolars —, per tal d'estudiar en conjunt, per primera vegada, la producció arnaldiana d'aquell caire. Interessants els paràgrafs introductoris (pàgs. 7-10) que enumeren les lletres d'Arnau i a Arnau ara perdudes, però l'existència de les quals ens és coneguda a través de la documentació que ha pervingut fins a nosaltres. No és l'intent de l'autor de donar una bibliografia exhaustiva de tots els manuscrits i edicions que ens han conservat les lletres arnaldianes, sinó de sistematitzar el conjunt de l'*opus epistularum* de mestre Arnau segons el caire i el contingut de cada peça, citada per l'edició més abastable o pel seu manuscrit bàsic. Posada la bipolaritat — metge i teòleg — d'Arnau, el criteri ordenador no podia pas ésser el cronològic, sinó el doctrinal, destriant de bell antuvi les lletres científiques de les político-religioses.

De les primeres, les unes són més tost dedicatòries d'obres trameses a personatges més o menys precisats històricament; les altres, veritables tractats breus escrits en forma epistolar i adreçats a una persona determinada, bé que no sempre per al seu ús exclusiu.

El boldró de lletres político-religioses presenta el problema inicial si algunes de les conservades a l'Arxiu Reial de Barcelona són realment autògrafes, com